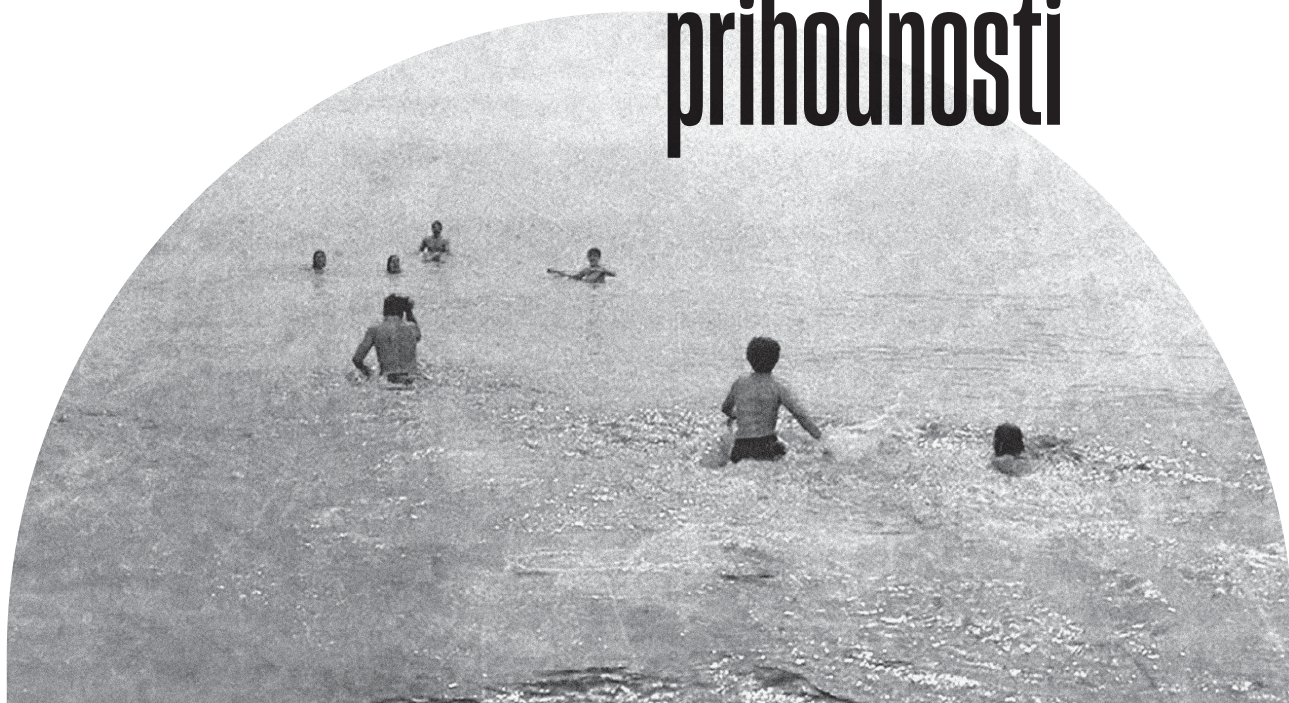

Jernej Trebežnik

Hitra skica prihodnosti

Dokumentarni film je pri svojem premišljevanju sodobne družbe pogosto najbolj uspešen, ko jo opazuje skozi oči mladine. Če je slednji v vsakdanjem življenju beseda pogosto odvzeta, oziroma so njene misli preslišane, ji glas občasnno torej vrnejo dokumentaristi, ki na ta način v družbo vnesejo sveže poglede, vsaj posredno relevantne za njeno prihodnost in razvoj. Ne nazadnje je že Kiarostami širši ustroj iranske družbe sprva komentiral z vpogledom v življenje šolarjev, Pasolini pa je prav z intervjuji otrok zbral nekatere najbolj iskrive ideje o spolnosti. V tem kontekstu zajemanja mladih, drugačnih interpretacij sveta okrog nas velja razumeti tudi italijanski film **Futura** (2021, Pietro Marcello, Francesco Munzi in Alice Rohrwacher), predvajan na letošnjem *Festivalu dokumentarnega filma*.

Trije režiserji filma **Futura** so pri zajemanju mladostniških misli o sedanjosti in predvsem prihodnosti naše družbe ubrali neke vrste geografski pristop, saj so se pri iskanju sogovornikov pomikali od mesta do mesta, od južnega Palerma do severnega Torina in naprej. Režiserja in režiserka v filmu delujejo kot

občasni pripovedovalci, povezovalci oziroma razlagalci, svoje prisotnosti pa pri tem nikakor ne skrivajo, saj jih lahko tudi ob intervjujih ves čas slišimo. Kljub temu je kamera tokrat skoraj ves čas usmerjena v mladostnice in mladostnike in pogosto v velikih planih izpostavlja njihove zvedave obraze, pri tem pa v nobenem trenutku ne vzpostavlja distance ali hierarhije. Med mladimi se pravzaprav premika kot ena izmed njih in je ob tem ves čas v gibanju, sorazmerno prosta ter živahna, kar v kombinaciji z občasnimi posnetki cest in vožnje že nosi sporočilo specifične življenjske tranzicije.

Slogovna odprtost sovпада tudi s pripovedno oziroma vsebinsko, saj se film ukvarja z zelo različnimi skupinicami najstnikov in najstnic ter pri tem pogosto niti nima posebne tematske usmeritve, saj gre za precej splošne pogovore o življenjskih ambicijah in o življenju v sodobni italijanski družbi. V tem prostem meandriranju so najmočnejši trenutki, ko do izraza pridejo najbolj osebni cilji, strahovi ali ideali prikazanih mladostnikov in mladostnic ter beseda nanese na neizogibnost njihovega prese-

Čeprav *Futura* s preusmeritvijo pozornosti na mladino in s pristnim zanimanjem za njeno mišljenje predstavlja relevanten, pomemben dokument sodobnosti, ji zmanjka globine, usmeritve in izvirnosti, ob katerih bi lahko modre besede najstnic in najstnikov zares prišle do izraza.

ljevanja, izseljevanja in medsebojnega oddaljevanja. Z osebne- ga se pogovori sicer kaj hitro preusmerijo še v širšo italijansko ali svetovno družbeno-politično situacijo, pri čemer se kot neke vrste rdeča nit morda razpira kritika individualizma sodobne družbe, kar morda nakaže že izbira sogovornikov – od pevskega zbora do skupin športnikov, glasbenikov in mladinskih aktivistov. V tem kontekstu se že skozi geografsko eksperimentiranje filma ves čas kažejo razredne, spolne, etnične delitve, pa tudi pregovorna dvojnost med dobro situiranim, višje izobraženim severom in precej bolj revnim, etnično bolj pisanim jugom. Ko študenti iz Pise razmišljajo, da bi radi »bolje razumeli, kaj je človek«, in ko »verjamejo vase, ker ne verjamejo več v boga«, se v kmečkem predmestju Palerma ukvarjajo s tem, kako bi finančno razbremenili starše in pobegnili iz težkih življenjskih okoliščin.

Na ta način se v film prikradejo negotovi, a večinoma optimistični pogledi na prihodnost, za katero se mladostniki in mladostnice zavedajo, da predstavlja »posledico današnjih izbir« in v kateri se bojijo »predvsem naključij«, kar jasno nakazuje njihovo željo po aktivni, dinamični vlogi. Pri vsem tem je ključno, da film nikoli ne deluje kot resna raziskava oziroma anketa in niti ne teži h končnim ugotovitvam, ampak gre predvsem za zajemanje razpoloženja specifičnega časa. Časa, ki ima ne nazadnje spet povsem svoje specifikke in prinaša nekatera nova pereča vprašanja. Po eni strani pride do izraza ekologija, nakazana že s prizori kmetovanja in stikov z živalmi, pa tudi neposredno s prikazi okoljevarstvenih protestov in z nekaterimi pesimističnimi odgovori, ki se nanašajo na prihodnost planeta. Po drugi strani pa je snemanje v letih 2020 in 2021 na več točkah prekinila tudi epidemija, ki se v film prikrađa v podobah mask, razkuževanja in praznih mestnih ulic, zaradi česar je *Futura* po besedah avtorice postala »dnevnik okuženega razpoloženja«.

Ob koncu se film za hip obrne še v preteklost in se z najstniki dotakne protiglobalizacijskih protestov v Genovi iz leta 2001, znanih po skrajno nasilnem policijskem odzivu, ki je razgalil represivno plat sodobne italijanske in evropske družbe. Najstniki ob tej temi s svojimi odgovori kažejo predvsem določeno nelagodje, pa tudi nevednost, ki jim onemogoča, da bi povedali karkoli vsebinskega, s čimer film že razgrne eno svojih osrednjih poant: naša prihodnost bo težko drugačna od preteklosti, če slednje niti ne poznamo oziroma je ne razumemo. V prenašanju takšnih in podobnih sporočil je film torej načeloma jasen, a je treba poudariti, da kljub temu ostaja vse preveč površen, saj se pri sorazmerno brezciljnih, skorajda naključnih pogovorih širom Italije v nobeno izmed navržjenih tematik ne poglobi zares. Tudi ko skuša s prizori mladih živali, mobilnih telefonov ali praznih mest delovati na simbolni ravni, pri tem deluje sorazmerno neizvirno in površinsko.

Že Kiarostami je s svojimi intervjuji v **Domači nalogi** (Mašq-e šab, 1989) ostajal sorazmerno ohlapen, a je pri tem izhajal iz specifične, zamejene tematike, ki se je v slojih širila in prepletala, s tem pa postajala relevantna za širša družbena vprašanja. Podobno velja za Pasolinijev film **Zborovanja v ljubezni** (Comizi d'amore, 1964), ki je jasno usmeritev našel v prikazu družbenega diskurza o ljubezni in spolnosti – oziroma z opozorilom na njegovo odsotnost – ali pa za sodobn(ejš)e ameriške primerke, kot so **Sanje pod košem** (Hoop Dreams, 1994, Steve James), **Vsa ta panika** (All This Panic, 2016, Jenny Gage) ali **Čez prepade** (Minding the Gap, 2018, Bing Liu), ki so družbene poante razpirali skozi le nekaj specifičnih posameznikov, s katerimi so se poglobljeno ukvarjali daljše časovno obdobje. Čeprav *Futura* s preusmeritvijo pozornosti v mladino in s pristnim zanimanjem za njeno mišljenje predstavlja relevanten, pomemben dokument sodobnosti, ji zmanjka globine, usmeritve in izvirnosti, ob katerih bi lahko modre besede najstnic in najstnikov zares prišle do izraza.